

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

Освітньо-професійна програма
Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)
першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія)
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою університету
від 31.10.2022 року, протокол № 3

Освітня програма вводиться в дію
з 1 вересня 2023 р.

Ректор Ю. О. Лянной
(наказ № 391 від 31.10.2022 р.)

м. Суми
2022 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
Освітньо-професійної програми
Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)
першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія)
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

кваліфікація Бакалавр середньої освіти за предметною спеціальністю Середня освіта (Географія). Вчитель географії. Вчитель біології та основ здоров'я

Освітньо-професійна програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол №2 від «28» вересня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Корнус О.Г.)

28 вересня 2022 р.

Ухвалено науково-методичною комісією природничо-географічного факультету

Протокол №2 від «29» вересня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії
природничо-географічного факультету _____ (Міронєць Л.П.)

Перший проректор _____ (Пшенична Л.В.)

Керівник центру забезпечення якості вищої освіти _____ (Ячменик М.М.)

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка розроблена та внесена кафедрою загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Програма буде впроваджуватися до розробки стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти з названої спеціальності.

Освітньо-професійна програма враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 зі змінами від 25 червня 2020 р. № 519, основні положення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р зі змінами від 13 грудня 2017 р. № 903, Професійного стандарту на групу професій «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736 від 23.12.2020 р.

Розроблена робочою групою у складі:

Король Олена Миколаївна	Гарант освітньо-професійної програми: старший викладач кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат педагогічних наук.
Корнус Олеся Григорівна	Члени робочої групи: завідувач кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат географічних наук, доцент.
Міронєць Людмила Петрівна	декан природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, доцент.
Корнус Анатолій Олександрович	доцент кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат географічних наук, доцент.
Данильченко Олена Сергіївна	доцент кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат географічних наук, доцент.
Горшеніна Світлана Павлівна	директор Конотопської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області.
Панченко Олександр Вікторович	Студент 721+711стн групи спеціальності 014 Середня освіта (Географія).

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

Браславська Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України, відмінник освіти України, завідувач кафедри географії та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Білоус Світлана Миколаївна, директор ліцею Боромлянської сільської ради.

Голобородько Наталія Вікторівна, консультант Центру професійного розвитку педагогічних працівників Сумської міської ради.

1. Профіль освітньо-професійної програми зі спеціальності 014 Середня освіта (Географія)

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка; Природничо-географічний факультет Кафедра загальної та регіональної географії
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти – бакалавр. Бакалавр середньої освіти за предметною спеціальністю Середня освіта (Географія). Вчитель географії. Вчитель біології та основ здоров'я.
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія), галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Кваліфікація: Бакалавр середньої освіти за предметною спеціальністю Середня освіта (Географія). Вчитель географії. Вчитель біології та основ здоров'я.
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Тип диплому – одиничний. На базі повної загальної середньої освіти 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців. На базі ступеня «молодший бакалавр» (ОКР «молодший спеціаліст») можуть бути перезараховані не більш ніж 60 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньо-професійної програми.
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію Серія УД № 19007199, рішення Акредитаційної комісії від 12 червня 2018 р., протокол № 130 (наказ МОН України від 20.06.2018 р. № 662). Термін дії сертифікату – до 01 липня 2028 року.
Цикл/рівень	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	Повна загальна середня освіта ОР молодший бакалавр ОКР молодший спеціаліст
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньо-професійної програми	З 1 вересня 2022 року до затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-професійної програми	https://sspu.edu.ua/osvitni-prohramy-2021-rik
2 – Мета освітньо-професійної програми	
Підготувати фахівців, які володіють фундаментальними знаннями та практичними навичками в галузі освіти з предметних спеціальностей географії і біології та основ здоров'я, здатних здійснювати професійну діяльність, спрямовану на організацію освітнього процесу з географії і біології та основ здоров'я в закладах середньої освіти, на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів.	
3 - Характеристика освітньо-професійної програми	
Предметна область (галузь знань,	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Географія).

<p>спеціальність, спеціалізація (за наявності))</p>	<p>Об'єкт вивчення: освітній процес у закладах загальної середньої освіти (за предметною спеціальністю географія і біологія та основ здоров'я).</p> <p>Цілі навчання: формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу загальної середньої освіти, необхідних для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, наукові концепції та принципи фундаментальних і прикладних наук галузі, достатні для формування предметних компетентностей за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія), теоретичні основи наук про освіту, загальної і вікової психології, методики навчання (за спеціальностями) у закладах загальної середньої освіти.</p> <p>Методи, методики та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності, методи відповідних наук, освітні технології та методики формування компетентностей за відповідними спеціальностями в закладах загальної середньої освіти, моніторинг педагогічної діяльності, інформаційно-комунікаційні технології.</p> <p>Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання для освітнього процесу; спеціалізоване лабораторне та технологічне обладнання і програмне забезпечення; бібліотечні ресурси та технології; бази для проведення навчальних і виробничих практик (за договорами про співпрацю).</p>
<p>Орієнтація освітньо-професійної програми</p>	<p>Освітньо-професійна, прикладна. Забезпечує оволодіння комплексом загальних та фахових компетентностей, необхідних фахівцям для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної освіти (за предметною спеціальністю 014 Середня освіта (Географія)), педагогіки та методики освіти, англійської мови, здатності до виробничої і педагогічної діяльності в умовах освітнього закладу.</p> <p><u>Професійні акценти</u> – вчитель, адаптований до умов сучасних закладів загальної середньої освіти.</p>
<p>Основний фокус освітньо-професійної програми та спеціалізації</p>	<p>Ступенева освітньо-професійна програма є комбінацією загальної академічної освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія), 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), а також спеціальної підготовки, що фокусується на більш глибокому розумінні предметних спеціальностей.</p> <p>Ключові слова: <i>освіта, вчитель, технології навчання та викладання, географія, біологія та основи здоров'я, педагогіка та теорія виховання.</i></p>
<p>Особливості програми</p>	<p>Програма передбачає підготовку фахівців до впровадження нових педагогічних та інформаційних технологій в професійній діяльності. Освітньо-професійна програма містить перелік загальних і предметних компетентностей та нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання.</p> <p>Освітньо-професійна програма містить навчальні практики та виробничу педагогічну практику у закладах загальної середньої освіти, має широкий спектр вибіркових навчальних дисциплін.</p> <p>Є основою для подальшого навчання за ОПП підготовки магістра середньої освіти (другий рівень вищої освіти).</p>
<p>4 – Придатність випускників</p>	

до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Особа, яка здобула ступінь бакалавра, може займати первинні посади відповідно до професійних назв робіт за ДК003:2010, зокрема в закладах загальної та спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої освіти, міжшкільних ресурсних центрах (міжшкільні навчально-виробничі комбінати), установах та організаціях у сфері освіти.
Подальше навчання	Випускники мають право продовжити навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти та набувати додаткових кваліфікацій у системі післядипломної освіти.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Освітній процес побудований на принципах студентоцентрованого особистісно орієнтованого навчання, на основі компетентнісного, системного, партисипативного, інтегративного підходів. Форми навчання: аудиторні (лекційні, практичні, семінарські, лабораторні), позааудиторні (індивідуальні, консультації, диспути, дискусії, «круглі столи», ділові ігри, написання та захист курсових робіт, навчальна та виробнича практика, науково-дослідна робота), самостійна робота. Методи навчання: абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемно-пошуковий, дослідницький, частково-пошуковий, інтерактивні (тренінги, презентації, дистанційні освітні технології), практичні методи навчання (вправи, лабораторні, практичні, графічні та дослідні роботи).
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX) та національною шкалою оцінювання (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) за всі види аудиторної, самостійної та інших видів навчальної діяльності, спрямованих на опанування освітньої програми. Види контролю: поточний, підсумковий, семестровий контроль, самоконтроль, підсумкова атестація. Форми контролю: усне/письмове опитування, індивідуальні навчально-дослідні завдання, презентації, реферати, есе, контрольні роботи, тести, залік, іспит, курсові роботи, звіт з практики, підсумкова атестація у формі кваліфікаційного іспиту з географії та методики навчання географії і комплексного кваліфікаційний іспит з біології та основ здоров'я, методики їх навчання та психолого-педагогічних дисциплін. Оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених процедур.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність). ЗК2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді,

	<p>спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).</p> <p>ЗК3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).</p> <p>ЗК4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети та працювати в команді (лідерська компетентність).</p> <p>ЗК5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).</p> <p>ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК7. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.</p>
<p>Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)</p>	<p>СК1. Мовно-комунікативна компетентність. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; забезпечувати (за потреби) здобуття учнями освіти з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти (мова відповідного корінного народу або національної меншини України); формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів; використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності, знання державної та іноземної мови у вивченні географічної номенклатури, поняттєво-термінологічного апарату предметної області спеціальності.</p> <p>СК2. Предметно-методична компетентність. Здатність моделювати зміст навчання географії і біології та основ здоров'я відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові географічні компетентності та уміння; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання географії і біології та основ здоров'я, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.</p> <p>СК3. Інформаційно-цифрова компетентність. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію з географії і біології та основ здоров'я, використовувати її для укладання географічних карт, проведення практичних та лабораторних робіт, оперувати нею у професійній діяльності; використовувати цифрові технології в освітньому процесі з географії і біології та основ здоров'я.</p> <p>СК4. Психологічна компетентність. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів; використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність; формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.</p> <p>СК5. Емоційно-етична компетентність. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з</p>

	<p>спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).</p> <p>ЗК3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).</p> <p>ЗК4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети та працювати в команді (лідерська компетентність).</p> <p>ЗК5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).</p> <p>ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК7. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.</p>
<p>Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)</p>	<p>СК1. Мовно-комунікативна компетентність. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; забезпечувати (за потреби) здобуття учнями освіти з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти (мова відповідного корінного народу або національної меншини України); формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів; використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності, знання державної та іноземної мови у вивченні географічної номенклатури, поняттєво-термінологічного апарату предметної області спеціальності.</p> <p>СК2. Предметно-методична компетентність. Здатність моделювати зміст навчання географії і біології та основ здоров'я відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові географічні компетентності та уміння; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання географії і біології та основ здоров'я, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.</p> <p>СК3. Інформаційно-цифрова компетентність. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію з географії і біології та основ здоров'я, використовувати її для укладання географічних карт, проведення практичних та лабораторних робіт, оперувати нею у професійній діяльності; використовувати цифрові технології в освітньому процесі з географії і біології та основ здоров'я.</p> <p>СК4. Психологічна компетентність. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів; використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність; формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.</p> <p>СК5. Емоційно-етична компетентність. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з</p>

учасниками освітнього процесу з географії і біології та основ здоров'я; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобалізованому світі.

СК6. Компетентність педагогічного партнерства. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі з географії і біології та основ здоров'я; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК7. Інклюзивна компетентність. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК8. Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу з географії і біології та основ здоров'я; здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності; надавати до медичну допомогу учасникам освітнього процесу з географії і біології та основ здоров'я.

СК 9. Проектувальна компетентність. Здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів в освітньому процесі з географії і біології та основ здоров'я.

СК10. Прогностична компетентність. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу з географії і біології та основ здоров'я; планувати освітній процес з географії і біології та основ здоров'я.

СК11. Організаційна компетентність. Здатність організувати процес навчання з географії і біології та основ здоров'я, виховання і розвитку учнів; організувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів у відповідності до нормативних вимог, правил і рекомендацій.

СК12. Оцінювально-аналітична компетентність. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів; аналізувати результати навчання учнів; забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів в освітньому процесі з географії і біології та основ здоров'я.

СК13. Інноваційна компетентність. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі з географії і біології та основ здоров'я; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності; здатність до навчання впродовж життя; визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо), дотримуючись принципів професійної етики; здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати

індивідуальні професійні потреби.

СК 14. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

СК15. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України, регіону і пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

СК16. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей, встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства регіону, України та регіонів світу.

СК17. Здатність використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення і теорії біології науки для пояснення та розвитку в учнів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів.

СК18. Здатність розуміти і пояснювати будову, функції, життєдіяльність, розмноження, класифікацію, походження, екологію, поширення, використання, охорону живих організмів і систем усіх рівнів організації.

СК19. Здатність застосовувати теоретичні знання для формування практичних навичок під час проведення навчальних та виробничих практик. Використовувати професійно-орієнтовані знання й практичні навички з географії і біології та основ здоров'я для дослідження природних та соціальних явищ і процесів, природних об'єктів.

СК20. Здатність розкривати сутність біологічних явищ, процесів і технологій, розв'язувати біологічні задачі та організувати і здійснювати дослідницьку діяльність в лабораторних і польових умовах, інтерпретувати її результати; користуватися обладнанням, препаратами, виготовляти біологічні препарати та формувати колекції і гербарії.

7 – Програмні результати навчання

ПРН1. Знає основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

ПРН2. Демонструє вміння навчати учнів державною та іноземною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

ПРН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти; здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати їх навчання та ефективність уроку.

ПРН4. Називає і пояснює принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я

учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

ПРН5. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

ПРН6. Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності; демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

ПРН7. Аналізує власну педагогічну діяльність та її результати, здійснює об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ПРН8. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН9. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру природничих, гуманітарних та суспільних наук, предмет їх дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії їх розвитку.

ПРН10. Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях; знає та розуміє особливості палеогеографічних обстановок минулих геологічних епох.

ПРН11. Описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.

ПРН12. Знає та розуміє способи і засоби створення географічних карт, основні прийоми їх аналізу; демонструє вміння застосовувати різноманітні методи і способи аналізу інформації за географічними картами, картографічними творами в освітній діяльності.

ПРН13. Уміє характеризувати природні регіони, ландшафти й біогеоценози, пояснювати їхні особливості та взаємозв'язки, сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик).

ПРН14. Характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство України та регіонів світу; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону; розуміє глобальні та локальні суспільно-географічні процеси, вміє складати характеристики секторів і галузей світового та національного господарства.

ПРН15. Демонструє знання та розуміння на базовому рівні можливостей використання апаратної і програмної складових інформаційної системи, ГІС-технологій в предметній області спеціальності.

ПРН16. Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання з географії і біології та основ здоров'я в закладах загальної середньої освіти.

ПРН17. Застосовує здобуті теоретичні знання для формування практичних навичок під час написання науково-дослідних проєктів, проведення навчальних та виробничих практик.

ПРН18. Знає і використовує біологічну термінологію і номенклатуру, розуміє основні концепції, теорії, закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

ПРН19. Знає і пояснює будову та основні функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів, сучасну систему живих організмів, роль живих організмів та біологічних систем різного рівня у житті суспільства, їх використання, охорону, відтворення. Знає і описує будову й функції організму людини, основи здорового способу життя, розвитку і збереження фізичного, психічного, соціального та ментального здоров'я та мотивує учнів до збереження здоров'я.

ПРН20. Володіє методами розв'язування біологічних задач; проводить і організовує експериментальні польові та лабораторні дослідження та інтерпретує їх результати, демонструє вміння виготовляти біологічні препарати, колекції, гербарні зразки та іншу наочність.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	Відповідає ліцензійним умовам. Усі викладачі мають науковий ступінь та/або вчене звання, що відповідає основному профілю дисципліни, що викладається, а також виявляють професійну активність у галузі, що підтверджується статтями, монографіями, навчально-методичними матеріалами тощо. До реалізації програми залучаються висококваліфіковані спеціалісти-практики. Усі викладачі раз на п'ять років проходять підвищення кваліфікації або стажування.
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Приміщення для проведення навчальних занять відповідають санітарним нормам та вимогам правил пожежної безпеки.</p> <p>Наявність матеріально-технічної бази, що забезпечує проведення всіх видів лабораторної, практичної, дисциплінарної та міждисциплінарної підготовки та науково-дослідної роботи студентів.</p> <p>Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням, лабораторіями (науковими та навчальними), устаткуванням, необхідним для виконання навчального плану (картографічним і топографо-геодезичним, метеорологічним обладнанням, геологічними колекціями, наборами для визначення мінералів та гірських порід). Спеціальне лабораторне обладнання: терези, муфельні печі, рн-метр та ін.</p> <p>Наявність спеціалізованих комп'ютерних класів з необхідним обладнанням і програмним забезпеченням та доступом до Інтернет-мережі для проведення практичних і лабораторних робіт, інформаційного пошуку та обробки результатів.</p> <p>Наявність іншої інфраструктури відповідно до вимог ліцензійних умов.</p> <p>Використання баз для проведення виробничих практик в інших установах (за договорами про співпрацю).</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p><i>Інформаційне забезпечення:</i> спеціалізовані комп'ютерні лабораторії, навчальна, наукова, науково-методична література, фахові періодичні видання, наукова бібліотека https://library.sspu.edu.ua (у тому числі інституційний репозитарій https://repository.sspu.sumy.ua), доступ до баз даних Scopus, Web of Science, видань видавництва Springer Nature, повнотекстової колекції підручників видавництва «Центр учбової літератури»; офіційного веб-сайту навчального закладу www.sspu.edu.ua, мережа точок Wi-Fi; система електронних кабінетів викладачів та здобувачів вищої освіти, система дистанційного навчання https://dl.sspu.edu.ua на платформі Moodle, електронний журнал, інтернет-сервіс розкладу.</p> <p><i>Навчально-методичне забезпечення:</i> освітньо-професійна програма, силабуси навчальних дисциплін, робочі програми усіх навчальних дисциплін; програми виробничих практик; дидактичні матеріали для практичних та лабораторних занять, самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисциплін; методичні рекомендації з виробничої практики, методичні рекомендації для написання кваліфікаційної роботи. Для підготовки до навчальних занять є навчальні посібники, методичні вказівки для практичних та самостійних робіт, підручники, монографії, збірники наукових праць.</p>

9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>Право на участь здобувачів вищої освіти у програмах внутрішньої кредитної мобільності може бути реалізоване на підставі укладених договорів із вітчизняними закладами вищої освіти та з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією закладу вищої освіти на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів і регламентується положенням «Про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних та працівників Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка»</p> <p>https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya_pro_akademichnu_mobilnist_zdobuvachiv_vischoyi_osviti_ta_naukovo-pedagogichnih_pracivnikov_sumskogo_derzhavnogo_pedagogichnogo_universitetu_imeni_a_s_makarenka_f2d14.pdf</p> <p>На основі двосторонніх договорів між СумДПУ імені А. С. Макаренка та вітчизняними ЗВО-партнерами:</p> <p>https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/akademichna-mobilnist</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>Право здобувачів вищої освіти на міжнародну академічну мобільність може бути реалізоване на підставі участі у програмах міжнародної мобільності відповідно до укладених угод / договорів із закордонними закладами вищої освіти (https://pgf.sspu.edu.ua/fakultet/mizhnarodna-diialnist) та з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією закладу вищої освіти на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів.</p>
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	<p>Громадяни інших держав приймаються на навчання за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія) на підставі міжнародних договорів на умовах, визначених цими договорами, а також договорів, укладених освітнім закладом із зарубіжними освітніми закладами, організаціями, або індивідуальних договорів, контрактів. У межах ліцензованого обсягу акредитованої спеціальності та за умови попередньої мовленнєвої підготовки.</p>

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

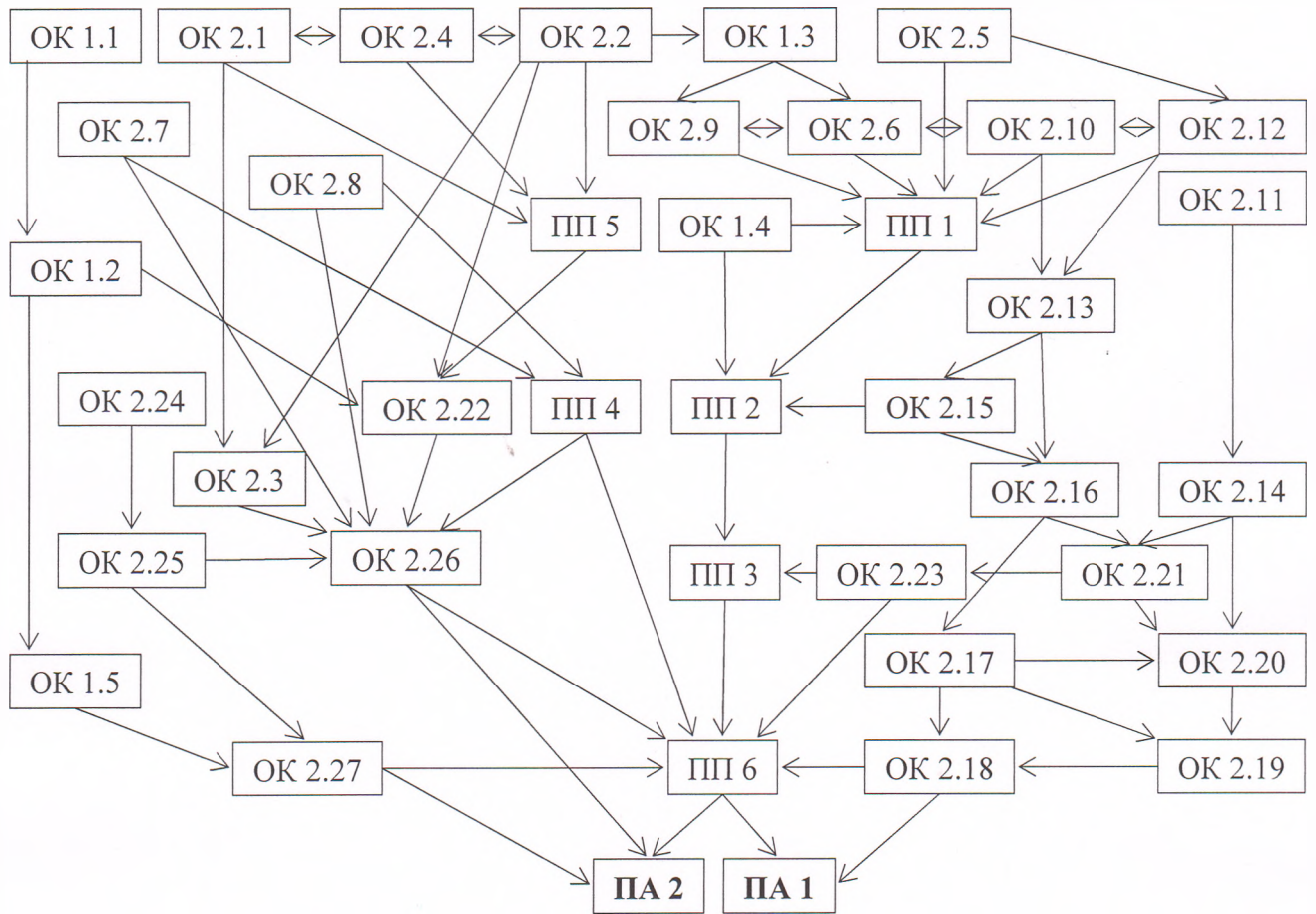
2.1. Перелік компонент ОПП

Код н/д	Компоненти освітньо-професійної програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумково- го контролю
1	2	3	4
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ			
<i>1. Цикл загальної підготовки</i>			
OK1.1.	Історія та культура України	4	Іспит
OK1.2.	Українська мова за професійним спрямуванням	4	Іспит
OK1.3.	Інформаційно-комунікаційні технології	3	Залік
OK1.4.	Фізичне виховання	4	Залік
OK1.5.	Іноземна мова (англ., нім., франц.)	7	Залік
Всього за цикл:		22	
<i>2. Цикл професійної підготовки</i>			
OK2.1.	Педагогіка	8	Іспит

OK2.2.	Психологія	6	Іспит
OK2.3.	Основи інклюзивного навчання	3	Залік
OK2.4.	Вікова фізіологія та здоров'я дитини	3	Залік
OK2.5.	Метеорологія та кліматологія	3	Залік
OK2.6.	Картографія з основами топографії	8	Іспит Залік
OK2.7.	Ботаніка з основами фізіології рослин	5	Залік
OK2.8.	Зоологія з основами екології	5	Залік
OK2.9.	Геоінформаційні системи і бази даних	4	Залік
OK2.10.	Геологія	5	Іспит
OK2.11.	Основи теорії суспільної географії	3	Залік
OK2.12.	Гідрологія	4	Залік
OK2.13.	Загальне землезнавство	4	Іспит
OK2.14.	Основи технологій виробництва	4	Іспит
OK2.15.	Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства	5	Іспит
OK2.16.	Фізична географія материків	10	Іспит, залік
OK2.17.	Фізична географія України	6	Іспит, залік
OK2.18.	Методика навчання географії	7	Іспит, залік
OK2.19.	Географія Сумської області	3	Залік
OK2.20.	Економічна і соціальна географія України	6	Залік
OK2.21.	Регіональна економічна і соціальна географія	7	Іспит
OK2.22.	Курсова робота з психолого-педагогічних дисциплін	3	Залік
OK2.23.	Курсова робота з фахових дисциплін (загальне землезнавство, методика навчання географії, регіональна економічна і соціальна географія)	3	Залік
OK2.24.	Анатомія людини	3	Залік
OK2.25.	Фізіологія людини	3	Залік
OK2.26.	Методика навчання біології та основ здоров'я	7	Іспит, залік
OK2.27.	Загальна та молекулярна генетика	3	Залік
	Всього за цикл:	131	
ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА			
ПП 1	Навчальна практика з географії (топографо-географічна)	3	Залік
ПП 2	Навчальна практика з географії (фізико-географічна)	3	Залік
ПП 3	Навчальна практика з географії (комплексно-географічна)	3	Залік
ПП 4	Навчальна практика з біології	3	Залік
ПП 5	Пропедевтична практика з психології та педагогіки у ЗЗСО	3	Залік
ПП 6	Виробнича педагогічна практика з географії і біології та основ здоров'я у ЗЗСО	9	Залік
	Всього за цикл:	24	
ПІДСУМКОВА АТЕСТАЦІЯ			
ПА 1	Кваліфікаційний іспит з географії та методики навчання географії	1,5	Іспит
ПА 2	Комплексний кваліфікаційний іспит з біології та основ здоров'я, методики їх навчання та психолого-педагогічних дисциплін	1,5	Іспит
	Всього за цикл:	3	
Всього за обов'язкові компоненти:		180	

ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ			
	Всього за цикл:	60	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ		240	

3.2. Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) першого рівня вищої освіти проводиться у формі кваліфікаційного іспиту з географії та методики навчання географії і комплексного кваліфікаційного іспиту з біології та основ здоров'я, методики їх навчання та психолого-педагогічних дисциплін. Завершується видачею документів встановленого зразка про присудження ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: Бакалавр середньої освіти за предметною спеціальністю Середня освіта (Географія). Вчитель географії. Вчитель біології та основ здоров'я.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної програми

	ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	ЗК5	ЗК6	ЗК7	СК1	СК2	СК3	СК4	СК5	СК6	СК7	СК8	СК9	СК10	СК11	СК12	СК13	СК14	СК15	СК16	СК17	СК18	СК19	СК20	
OK1.1	+		+	+		+																+						
OK1.2	+		+			+		+																				
OK1.3		+		+	+			+		+																		
OK1.4	+	+		+											+													
OK1.5	+	+	+			+		+																				
OK2.1	+	+		+	+				+				+	+		+	+	+	+	+								
OK2.2	+	+		+		+					+	+	+															
OK2.3		+				+	+						+	+														
OK2.4		+					+					+			+													
OK2.5					+	+	+			+													+				+	
OK2.6		+			+	+	+	+	+	+													+	+				
OK2.7						+	+	+																	+	+		+
OK2.8						+	+	+																	+	+		+
OK2.9						+	+	+		+					+							+						
OK2.10						+															+	+	+					
OK2.11						+	+		+											+		+		+				
OK2.12						+				+											+	+	+					
OK2.13	+					+	+		+													+	+					
OK2.14		+			+		+			+									+			+		+				
OK2.15						+	+		+													+	+					
OK2.16		+				+	+														+	+	+					
OK2.17	+		+						+												+	+					+	
OK2.18		+	+		+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+								
OK2.19						+	+			+											+	+	+	+				
OK2.20	+				+		+	+		+												+		+				
OK2.21	+				+		+	+		+												+		+				
OK2.22		+		+	+			+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+								
OK2.23	+			+	+	+			+	+						+	+	+	+	+	+	+	+				+	
OK2.24						+	+	+																	+	+		
OK2.25						+	+	+																	+	+		+
OK2.26	+	+	+	+			+		+							+	+	+	+	+								
OK2.27						+	+	+																	+			+
ПП 1		+		+		+				+												+					+	
ПП 2		+		+		+																+	+					+
ПП 3		+		+	+	+																+	+					+
ПП 4	+	+				+																				+	+	+

ΠΠ 5		+				+	+				+	+	+	+	+											+		
ΠΠ 6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							+	
ΠΑ 1	+		+			+	+	+	+							+	+	+	+	+	+	+	+					
ΠΑ 2	+		+			+	+	+	+							+	+	+	+	+					+	+		+

**6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання
відповідними компонентами освітньо-професійної програми**

	ПРН1	ПРН2	ПРН3	ПРН4	ПРН5	ПРН6	ПРН7	ПРН8	ПРН9	ПРН10	ПРН11	ПРН12	ПРН13	ПРН14	ПРН15	ПРН16	ПРН17	ПРН18	ПРН19	ПРН20
OK1.1						+		+	+											
OK1.2		+			+			+												
OK1.3					+	+									+					
OK1.4				+				+												
OK1.5		+			+	+														
OK2.1	+	+	+				+	+							+	+				
OK2.2	+			+			+													
OK2.3	+			+											+					
OK2.4	+		+	+																
OK2.5					+				+	+	+									
OK2.6					+				+			+								
OK2.7					+													+	+	+
OK2.8					+													+	+	+
OK2.9						+						+			+					
OK2.10					+					+	+	+								
OK2.11					+				+					+						
OK2.12					+				+	+	+									
OK2.13					+					+	+		+							
OK2.14					+	+					+			+						
OK2.15					+				+	+	+									
OK2.16					+				+	+		+	+	+						
OK2.17					+			+	+	+			+	+						
OK2.18	+		+	+		+	+	+							+	+				
OK2.19					+	+		+		+			+	+						
OK2.20					+			+	+	+	+		+	+						
OK2.21					+				+	+	+			+						
OK2.22	+			+	+	+		+							+		+			
OK2.23					+	+		+		+	+		+	+	+		+			
OK2.24					+													+	+	
OK2.25					+													+	+	
OK2.26	+	+	+	+		+	+	+							+	+				
OK2.27					+	+												+		+
ПП 1					+	+				+	+	+	+		+	+				
ПП 2					+	+				+	+		+		+	+				
ПП 3					+	+				+	+		+	+	+	+				

ΠΠ 4					+	+									+		+			+
ΠΠ 5	+		+	+				+							+	+	+			
ΠΠ 6	+	+	+	+		+	+	+							+	+	+			
ΠΑ 1	+		+		+			+	+	+			+	+	+	+				
ΠΑ 2	+	+	+		+			+										+	+	+